

Az utolsó METRÓ

Szemben a férfi egy másik hátáról beszélt. Az író befejezte a történetet, én viszádóltem a székbe. Asha Hootan a csupasz vállamra csíkot rajzoló melltartópántról végre levehette a szemét, így mindkettőnkben lazult a szorítás. Hosszan hagyta, hogy belékaroljak. Akkor még nem akartam tőle semmit, csak a testek kölcsönös szorítása érdekelt, mert nem emlékeztem rá. Érezni a belőle kipárolgó hőt, ahogy elegyedek az enyémmel. Azt a hőt, amit a hátam látványa és a teremben egyre fogyatkozó levegő termelt. Később a metróban jutott eszembe a mozdulat, amikor az előttem álló márki vállát néztem. A kiüresedő mozgójárdán most bénán csüngött a karom, körülötte fémes csillogás volt mindenfelé. Elindultam rajta, de nem haladtam sokkal gyorsabban, úgy tűnt, a gép mozgása lassítja a saját lépéseim. A két irányt elválasztó rámpán szoktak végigszaladni azok, akik sietnek valahová, legalábbis Legentil márki így mesélte, de most alig volt ember, és azok sem siettek sehová. A színpadon elhangzó történetben a férfi háta egy másik férfi hátán keresztül kúszott elém: láttam aprókat rándulni Legentil márki jobb vállát magam előtt, erről beszélhetett az író is a színpadon. Hogy a férfi hátában nem volt semmi különleges, a történetbeli nő erre biztosan emlékezett, a pillanatban sűrűsödött és zavarodott össze minden, mint a párizsi metrón az elképzelt háttal a szememben, mintha nem egy üres mozgójárdán várakozva haladtam volna előre. Hogy a szerelem csupán ennyi. A hazaérkezés. A visszatartott mozgás ereje a testembe költözött, az önmegtartóztatás, az érintés állandó, de soha be nem teljesülő lehetősége kezdte megváltoztatni a mozdulatlanúság ritmusait. Az elképzelt férfivel együtt haladni maga volt a kísértés, az egyszerű szürke fém így vált ragyogóan csillogó testté, fémesen hideggé és tökéletessé. Utólag soha ne mondd, hogy milyen jó volt, és soha ne dicséj. Ne merj dicsérni, Klarissza, ismételte meg, míg én a táblát néztem, és ő magyarázta a szabályokat: sem hosszában, sem vízszintesen nem lehet ugyanaz a szám. Jó, válaszoltam, de csak később értettem meg, az sem mindegy, melyik mezőből indulunk, mert ha két helyre is jó a megoldás, akkor ké-

sőbb hibaként jelenik majd meg a táblán. A helyek kizárólagosságát tartottam a kezemben, miszerint egyetlen megoldás lehetséges, de ahhoz, hogy ezt megtaláljam, az egészet is kell nézmem. Hát én így néztem a márki hátát, a hátában az író történetéből megismert férfit, és végül a sajátomra gondoltam, amit Asha Hootan a színházteremben addig fűrkészett, míg végül merevedni kezdett a farka. Asha Hootan hagyta, hogy belekaroljak, de a mai napig eldönthetetlen, ki veszített ott bármit is néhány óra alatt. Vízszintesen Asha Hootan, függőlegesen a márki, de minkét sávban csak egyetlen, az engem jelölő szám.

A földalatti városban egymást metsző útvonalak jelölései között az esőnek hála, nem tévedtem el. Beszorultam a metróvárosba, a felszínen futó szerelvényről néztem, hogyan ömlik az eső. Aznap már számolni is elfelejtettem, annyiszor leszakadt az ég. A Szent Szív lépcsőin indultam meg, amikor rákezdett. Az emberek nevetve húzódtak be a hatalmas gesztenye alá. Forgott a körhinta, én pedig a lovat figyeltem, ahogy délcegen ágaskodik az esőben a gépezet tetején. Alul az üres és márványos testű állatok, a környékből érkező gyerekek nem ülhetnek rájuk, arra már nem futotta, rollerrel száguldoztak a szabad téren, amit most lassan kezdett betéríteni az eső. Az apjuk oldalról figyelte őket. Vadul szelték a teret és a vizet. Az egyikük bal szeme le volt tapasztva, hangos visítással közeledett az apja felé. Nem láthattak, és én játékból behunytam a jobb szemem, kíváncsi voltam, ha kitakarom a jobbat, vajon valóban pont a felét nem látom-e mindannak, ami körülöttem zajlik, vagy sokkal többet, és így a sokaság a másik oldalon sokkal kevesebb lesz, betölthetetlen helyek egy gesztenyefa alatt állva. Akkor érkezett a kislány. Szoknyában, fekete harisnyában és sportcipőben, a haját tincsekbe sodorva áztatta az eső. Odaszaladt az apjához, zihálva várta, míg megérkezett a három fiú, aztán amikor mind ott voltak, ő indult meg elsőként. Egyenesen kiszaladt az esőbe, a körhinta melletti szabad térre, amin addigra tarajos hullámokban látszott felkorbácsolódnival a beton. Félszemű testvére egy darabig követte, aztán megtorpant, és szinte földbe gyökerezve nézte, hogy kerül tőle egyre távolabbra a lány. Az apjuk látszólag ügyet sem vetett rájuk, mint ahogy semmire, ami körülötte zajlott, magasodott vagy az eső miatt süllyedt. Csupa egyívású tereptárgy. Mert míg az emberek a fához egyre közelebb kerültek, és hátrálva csökkent ember és törzs között a távolság, ez a férfi nem nézett sehova. Nem volt a szemének sem mélysége, sem magassága. Akkor derült ki, hogy mindent rosszul ítélt meg, amikor körbeérték a gyerekek. Az apa jelenléte ugyanis állandó és erős figyelmet takart, mint egy nagyvad a párás délutánban, a legyekkel sem törődött, amíg várakozott. A gyerekek kerítésnek használták, máskor lépcsőfoknak. A beton fekete lett, mint a gyerekek szuvas fogai, mikor a szájukba belenéző eső elnevette magát. Nem hagyott maga mögött semmit. Nézte a férfiakat és a nőket, nézte a körhinta némán mozgó lovait, a kengyelt, a hámot, végül sokáig azt az egyet a hinta tetején, amelyik belemerevedett az ágaskodásba. Nézte a bazilika kiféheredő köveit, és nem értett semmit. A kövek ugyanis minden csepptől egyre fehérebbek lettek, miközben a falak pórusai mélyen szívták magukba a nedvességet. A márki mondata visszhangzott a köveken. Most még nem megyünk fel hozzám. És arra gondoltam, ugyanígy iszom majd magamba azt a savas vizet, és éppen ilyen szűziesen fehér lesz a szám, érinthetetlen maradok és néma, mert a márkinak megígértem. Egy szobor vagy szárnyas oltár.

Másnap reggel már hömpölygött a víz, a padka melletti csatornák nem bírtak vele, azt vártam, mikor érnek össze a két irány folyamai egyetlen hatalmas folyóvá. A környékén ücsörgő, álldogáló férfiak gyanakodva néztek utánam, hatalmas nejlonnal letakart áruikat álmosak voltak kínálni, míg a Mártírok-hegyére tartottam kora reggel, bízva abban, hogy

nem kezd rá megint az eső. Hirtelen szakadt ki az égbolt, a lépcsőkön gitározó, éneklő részeg férfiakat igazoltatták a rendőrök, aztán hagyták őket a csudába. Hideg volt a kő, amin ültem, a bazilikában évek alatt nyirkosra hűlt ereklye, Alexandr Legentil márki szíve minden hajnalban nagyot dobbant a kövek súlya alatt, amíg engem várt. Talán a napfelkelte zavart be a templomba, ahogy korábban a Notre-Dame-ba az eső, mindenestire az apácakórusra nem számítottam. Klarissza, szólított meg Legentil márki, amíg a keresztet néztem, szeretném elkerülni, hogy bántsalak. Ez volt az egyetlen mondat, amiben állított, a többi csupa tagadásból állt. Nem akar engem, nem birtokolhat, nem élvezhet belém, kettőnk között nem lesz más, csak a simogatás. És az unásig ismételt kérés: ne sírjak, ne dicsérjem, ne emlékeztessen soha sem magamra, sem rá.

A rózsablakon úgy török meg a fény, hogy elhiszem, abban történetek is lehetnek. Az egész Biblia, suttogta a fülemben Alexandr Legentil, akinek – közben erre gondoltam – a szívét vajon mikor kell majd kihatánom a büszke mellkasból, hogy szentté válhasson, olyan húsdarabbá, ami körül aztán évekkel később félszemű gyerekek rollereznek a szakadó esőben? Az eső csak álom, Asha Hootan, és én jobb szeretnék egy vasárnap délután lenni, egy sokkal kisebb város annál is kisebb tetőterasa, a tetőteraszon ázó párnák nedvességétől dohos szaga, vagy a szárítókötélre terített nedves anyag, amit lehúz a víz súlya. Asha Hootan testéhez úgy tudtam hozzáismulni, mint a macskák szokták a feszes vádlikhoz reggelente, míg lefő a kávé, és feszül az izom, és a gerinc egyre merevebb lesz, mintha a Notre-Dame színes üveglakalai megsokszorozhatnák a fényt, és abban az áradatban az eső is száraz marad, mert elfeledkezik önmagáról. A márki abban a párizsi éjszakában az órákról mesélt, tudom-e, egyesével kell szétrobbantani mindet, ha élni akarok, új időszámítást. Minden korábbi asszonyának az idővel volt baja, mind a múltban vagy a jövőben élt, jobb lenne, ha, de végül nem fejezte be a mondatot. Lassan kortyoltam a hűvös sört, ez már a második pohár volt, és éreztem, a fejembe szállt, a mozdulatoknak szárnya kezdett nőni, és abban a kerubos délutánban megint rákezdett az ég. Persze az angyalok már a kápolnában mellénk szegődtek. Bach muzsikája egyesével nyitogatta a rózsablakokat, legalábbis úgy éreztem, csak azon keresztül érkezhettek ez a földöntúli fény. A teremben félhomály volt, lassan sötétedett is, az újra és újra rákezdő párizsi eső szürkéje és kékesfehér foltjai a gyerekkori tükrös paplanra emlékeztettek, egyszerre volt jólesően hűvös, aztán fokozatosan megnyugtató és meleg. A melegséged, tette hozzá Asha Hootan, az a nőiesség ismeretlen és vonzó belőled, amivel én beláttam, együtt akarok élni. Nem a tested kell, hanem a melege, én pedig felálltam, és megindultam felé. Hazudj, Asha Hootan, suttogom, miközben letérdepelek, előttem az oltár, felettem a csillagos éggel díszített boltívek. Mint az éjszaka, magas felettem a Sainte-Chapelle, ott elhiszem az összes mondatot.

Oldalra néztem, a márki szeme csukva volt, darabos teste balra dőlt, a korlátan támaszkodott, bal kezével tartotta a fejét. Egész testét átadta a zenének, a darabossága oldódni kezdett, minden hangra újabb és újabb hullámok feleltek benne. A tested, mint a föld, jutott eszembe, míg a temetőben kerestem a sírokat. Bolyongtam. Az egymást vadul keresztező sugárutak között háromszor kellett végigmennem, mire meglett Modigliani a késsel. Asha Hootan, te vajon mit kezdél volna azzal, ha elmesélem, egy rozsdás kést találtam a sír szélén, és képtelen voltam ott hagyni, mert tudtam, a márkihoz ilyen éles tárgyakon át vezet az út, és te akkor már és akkor még messze voltál, egy távoli vidék ismeretlen fája. Hirtelen meszelik majd a törzsedet, és mert rettegsz a haláltól, Asha Hootan, nagysokára fogom beismeri, hogy eltévedtem, miközben téged kerestelek. El-elnézem az arcod. Hangos vijjogással röppennek fel a galambok a Notre-Dame előtt. Most már mennék haza, későre jár.

Az órákat egyesével, hogy ne legyen idő, ismételtetem magamban, amíg megtaláltam a szerelmesek sírját. A bejáratnál jazz szólt, elvettem a teveim, és megindultam a hang irányába. Népes tömeg gyűlt össze, ahogy a zenekar rákezdett, mind többeken vett erőt a hullámozás, a fejek után a térdek lazultak ki, aztán a kar és végül a csípő. Asha, azt mondtad, a zenét írjam meg, hogy miféle erőket indít meg az emberben ez a földöntúli erő, és nézd, nekem a föld alá kellett mennem először, hogy megtudjam, milyen taktusra dobog Legentil márki kivájt szíve. Gyilkolnom kellett, mielőtt hozzád érhettem volna. Különben csak a madarakat hallottam a kápolnában, amikor megnyílt felettem az ég. Mintha a kihasított férfiszív lenne az egyetlen olyan teremtőerő, amihez kapcsolódva úgy válok cseppfolyóssá, ahogy azt te szereted, mint a méz, ahogy a te testedet úgy tudom megérinteni, abban sose legyen beteljesedés, csak ígéret. Mert a márki megránította, a közeledés sokkal több, mint a megérkezés, és talán ezért kellett annyit gyalogolnom Párizs esőverte utcáin, ezért nem akart elállni azokban a napokban semmi. Minden folyt és áradt, mint a nőknél zubogó erők, akkor is, amikor a fületem a földre tapasztottam, és a márki testére hajoltam, hogy kihallgathassam végre. Hason feküdt, a testem kicsavarva, az övére kerekítve, mint valami esőerdei lián, mint a borostyán az európai erdők fáin, amiket még nem meszelt fehérre a hőtágulás ellen senki. Akkor éjjel már eszem vette az éhség, hiszen nap-hosszat jártam Párizst, és mint aki maga döntött így, nem ettem, inni is csak a legszükségesebb időben, amikor már nyelni is nehéz volt, annyira kiszáradt a szám. A megnedvesített testről, Asha, te jutottál eszembe, vajon a te izzadtságod hogyan ütközik ki a homlokodon, milyen ritmusban ürítkezel és vizelsz, elfogadod-e a tested, amikor megvált mindentől. El akartam mesélni neked a testét, egy másik férfitestet, amiről megtanultam, milyen, ha nem érintik meg a sajátom. A szólamokat akartam neked megmutatni, Párizs minden muzsikáját mint egybecsengő dallamokat, amiben elveszhetsz, amiben nem kell támaszkodnod semmire, mert megtart a lüktetés és a dallam.

Az éhség, mint a kutatás, a lázas menetelés egy soha el nem érhető test és annak nedvei felé, ahogy minden lépéssel egyre beljebb kerülök a vágyakozásban, mert saját szomjúsággal és saját éhségemmel keveredik folyton, folyton. Úgy érné hozzád, mintha mindegyik az utolsó lenne, úgy simítani végig a testen, mintha az a test nem létező lenne, s mint ilyen, elérhetetlen, megérinthetetlen önmaga valójában. Mert beláttam, a márki nem létezik, és akkor nem létezett az sem, aki hozzáérni vélte, és kérdezlek, Asha, létezel-e te, ha nem létezem én, aki azt hitted, akkor, abban az esőzésben hozzád ért? Ha nincs beteljesülés, ha az egymásból kivonódó hangok, a márki némán heverő, folyton kínálkozó teste, aztán a te másképp néma, hazugságában néma tested visszavonja magát, ha kivonja magát belőlem a te, és minden harapásnyom csupán pillanatra idézi fel az érintés lehetőségét, mondd, Asha, meddig tartasz te, és hol kezdődök én? Van-e kettőnk között bármilyen kapcsolódás?

Olyat kerestem benned, ami még nincs, ami csak ígéret, a test elhagyott és elejtett formáit, mint az esőben felázó paplanhuzat, az elernyedő anyag, ami, mint a kő, a mélység felé húzza a testeket, a lassan és gondterhelten csöpögő szövetdarab, ami máskor kéjes és méltóságteljes metronóm egy könnyvespolccal farkasszemet nézve. Az átesés pillanata, ahogy a márki belőlem örök nőt teremt, hozzám ér, de érintetlen maradok, megcsókol, de közben nem emlékszem, hogy megérintette-e a szám. A kezemben a tábla, nézem a számokat, van, még mindig van idő, hiába robbantottam fel az számlapokat, a játékban megkérdőjeleződik a szabad döntés, mert végül csak egyetlen helyre írhatom be a kívánt számot. Mindennek kötött helye van. A metróvonalak egymást keresztezik, nekem továbbra is szem előtt kell tartanom, hogy függőleges és vízszintes között nincs átfedés, de ezek a márki mondatai, a kivont mondatok, a nincs és a ne is legyél, Asha, a te mondataidra alig emlékszem. Szakad az eső.

■

Megyünk a föld alatt, a márki apró térképpel a kezében, a szíve még a testében, a tőlem kapott rozsdás kés a zsebéből kandikál ki, a kereszteződéseknél lelassít, megáll, ellenőrzi a lépéseket. Mire odaérünk, ahova elindultunk, fordulhatunk vissza. Kezemből a tábla, mire kitöltöm az üres rubrikákat, értelmét veszti a játék. Egy kitöltött Sudoku halott papírdarab, feleslegessé vált a kivágott fa is. A metróvonalak összefonódnak, a bennük utazók felgyűrődnek, az arcuk szinte már nem is látom, tekintet nélküli massa az egész, de valahol még mindig szól a szaxofonos ember. Hosszan gyalogolunk az átjárókban, összekeverednek fejekben a kilométerek és az idő, amit a könyvben olvastam, hogy egy átlagos párizsi évente mennyi időt tölt, hány kilométert gyalogol a föld alatt. Van az a pillanat, amikor már jólesne itt is az eső. Mert nézem a fáradt arcokat, és nincs bennük üdeség, szürkéék, mint az ég volt odakint Párizs felett, szürke, mint a szerelmesek sírjai, amit annyit kerestem hiába. Megismétlem, mert elnyomta a zene. Menjünk hozzád haza. A márki arca felderül, madarak röppennek fel, a kápolna ablakai bezáródnak, vége Bachnak is. Hosszú percekig ülünk még a teremben, kint esik, a teraszra gondolok, most áznak el a párnák, és akkor én azok alatt, azok felett már sosem leszek gyerek, valahonnan mindig kihűti majd a szél a paplant és a huzatot.

Szól a szaxofonos, megállok vele szemben, és nézem, a márki int, érkezik a metró, árad az éjjeli tömeg, sikerült elcsípniük az utolsó járatot. Nézem a szaxofonost, a márki vár, én nem mozdulok, aztán hirtelen és gyorsan, ahogy Asha Hootantól tanulom később, el, minél távolabb, el, hogy a fától látható legyen az erdő, az ellentétes irányba. A kereszteződésben állok meg döbbenően, hogy akkor ez most az, szétrobbant az utolsó számlap is, elment az utolsó metró a márkival, a szíve még mintha dobogna a kezemből, de már alig. Fehér a csempe a falon, nem látok semmit lassan a szívből. Lassan hűl ki, miközben a markomban fogom. Gyorsan szedem a lábaim, ki tudja, hány kilométer, mennyi idő a föld alatt, a hazaút egy másik vonal, egy másik szám, túl a vízszintesen és a függőlegesen, ahol egymást érik a mutatók. A szaxofonos még mindig játszik, rámosolygok, de most mintha az én arcom vált volna elérhetetlenné. Idegen. Asha Hootan délután ébred, erősen izzad a paplan alatt, a hátán a testem, mint az álomban, egyszerre mozdulunk, ahogy veszi a levegőt. ■■■

Csobánka Zsuzsa (Miskolc, 1983): költő, író, kritikus, magyar- és drámatanár, a kortárs irodalmat kutató PhD-s az ELTE-n. Jelenleg Budapesten él. Legutóbbi kötete a Kalligramnál: *A hiányzó test* (2014).

